

Nr 346.

Av herr **Strand**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om semester m. m.

Med ändring av 1936 års semestersakkunnigas förslag har Kungl. Maj:t i proposition till riksdagen med förslag till lag om semester bestämt den s. k. kvalifikationsperioden till sex månader. I motiveringen framhåller departementschefen att han för sin del anser de sakkunnigas förslag om fyra månader vara i och för sig väl avvägt. Mot de sakkunnigas förslag ha emellertid gjorts erinringar av sådan vikt, att departementschefen ansett sig icke kunna förorda semestersakkunnigas förslag om kvalifikationsperiodens begränsning till fyra månader.

I av departementschefen återopade yttranden har det sålunda framhållits, att svårigheter skulle möta vid lagens tillämpning, framförallt å betskötare och skogsarbetare. Sveriges skogsägareförbund har påpekat, att det ofta vore beroende av vederbörande arbetares eget avgörande, huruvida arbetet blev av sådan varaktighet att semestersakkunnigas förslag om fyra månaders anställning uppfylldes. Liknande synpunkter ha kommit till uttryck i yttrande av svenska lantarbetsgivareföreningen beträffande betarbetarna. Ehuru det är uppenbart att betydande svårigheter på skilda områden kunna väntas möta vid en praktisk tillämpning av såväl de sakkunnigas som av Kungl. Maj:ts förslag till lag om semester, lär man icke kunna göra gällande att i detta sammanhang framförda betänkligheter i och för sig äro tillräckliga motiv för ett beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Lagbestämmelserna få icke utformas så, att betydande arbetargrupper beträffande kvalifikationsperioden komma i ett sämre läge genom semesterrättens lagfästande än när semesterförmånen regleras genom fria överenskommelser mellan arbetsmarknadens intresseorganisationer. Av socialstyrelsens utredning rörande kollektivavtalens semesterbestämmelser framgår, att omkring 40,000 arbetare på skilda områden äro tillförsäkrade semester av längre eller kortare varaktighet efter en anställningstid av högst fyra månader. I kollektivavtal, berörande stora arbetargrupper, inträder semesterrätt under löpande kalenderår för arbetare, som varit knuten till företaget sedan den 1 januari. Då semestern enligt ifrågavarande avtal vanligen utgår i samband med midsommarhelgen, följer härav att samtliga dessa arbetargrupper ha en kortare kvalifikationstid än den som förordas i Kungl. Maj:ts förslag.

En annan omständighet av betydande vikt är, att en kvalifikations-tid av sex månader skulle göra lagen illusorisk för stora grupper av arbetare och anställda. Redan vid en kvalifikationsperiod av fyra månader skulle en icke oväsentlig del av säsongyrkenas arbetare berövas möjligheten att komma i åtnjutande av semesterrätt på lagens grund. Utsträcket tiden till sex månader, är det uppenbart att det överväldigande flertalet av säsongarbetarna ställas utanför lagens verkningskrets. Det är naturligt och förklarligt, att detta skulle framkalla olust och bitterhet hos nämnda arbetargrupper. Med hänsyn härtill synes det väl motiverat, att kvalifikationsperioden bestämmes i enlighet med semestersakkunnigas förslag.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle vid semesterlönens beräkning hänsyn tagas såväl till korttidsarbete som till övertidsarbete under kvalifikationstiden. Semesterlönen skulle således bestämmas individuellt med hänsyn till den tid, varunder arbete utförts, och storleken av den uppnådda arbetsinkomsten. Detta förslag synes stå i god överensstämmelse med den uppfattningen, som accepterats jämväl av Kungl. Maj:t, att den verkliga inkomsten under kvalifikationsperioden skulle bestämma semesterlönens storlek. Kungl. Maj:t har emellertid förordat att övertidsarbete över huvud taget icke må tagas i betraktande vid beräkning av semesterlönen. Detta framstår såsom en inkonsekvens. Därest arbetstidsförkortningen tillåtes inverka på semesterlönens storlek, synes det motiverat att arbetstidens utökande över den normala även tillåtes få inflytande på densamma. Det vore därför önskvärt, att riksdagen vid frågans avgörande toge hänsyn till den av semestersakkunniga förordade metoden för semesterlönens bestämmande.

Kungl. Maj:t har heller icke ansett sig böra förorda de sakkunnigas förslag att semestern skall utgå i ett sammanhang under tiden 2 maj—30 september, såvida icke överenskommelse om annan ordning hade träffats med arbetstagaren. Enligt Kungl. Maj:ts förslag äger arbetsgivaren ensam bestämma när semester skall utgå. Även om man icke kan helt och hållet bortse från de skäl, som i detta avseende anföras emot de sakkunnigas förslag, är det å andra sidan uppenbart, att semestern förlorar i värde, om den utgår under höst- eller vintermånaderna. Våra klimatförhållanden ha gjort det naturligt att semestern hittills i den största utsträckning förlagts till sommarmånaderna. I nu gällande kollektivavtal är det en allmän regel, att semester utgår under den varmare årstiden. Om man fasthåller vid rekreationssynpunkten såsom bärande motiv vid statsmakternas ingripande för att garantera de arbetstygda medborgarna en viss tids vila och avspänning, synes det icke mindre välbetänkt att semestern förläggas till sommarhalvåret i samtliga förvärvsgrenar, som icke för en annan ordning kunna åberopa skäl av driftsmässig eller samhällsviktig natur.

Med åberopande av vad här ovan anförts får jag hemställa, att riksdagen måtte för sin del besluta

1) *att* arbetstagare, sedan minst fyra månader förflutit från det han tillträtt anställning hos arbetsgivare, äger rätt till semester med en dag för varje månad anställningen varat och under vilken arbete utförts under aderton dagar,

2) *att* semesterlönen beräknas i enlighet med semester-sakkunnigas i § 7 angivna grunder samt

3) *att* semestern skall utgå i ett sammanhang under tiden 2 maj—30 september, såframt icke särskilda skäl av driftsmässig eller samhällsviktig natur tala däremot eller med mindre överenskommelse träffats med arbetstagaren eller hans organisation om annan ordning.

Stockholm den 12 maj 1938.

Axel Strand.
